

Naumu. Primanja su priredili i predsjednik MANU Ksente Bogojev, i gradonačelnik Ohrida Blagoja Siljanovski.

Za sudionike skupa upriličen je koncert duhovne glazbe u izvedbi ohridskog muškog zbora Doma kulture Grigor Prličev, koji je održan u zadivljujućem okružju crkve Svete Sofije u Ohridu. Njegova je izvedba bila na zamjetnoj umjetničkoj visini.

Referati će biti objavljeni u posebnom Zborniku MANU. Dobra organizacija simpozija, te ljubaznost organizatora i domaćina pridonijeli su srdačnoj i toploj atmosferi u kojoj se odvijao znanstveni skup.

ANTONIJA ZARADIJA KIŠ

DVIJE STARE TISKANE GLAGOLJSKE KNJIGE NA IZLOŽBI U KRALJEVSKOJ BIBLIOTECI U HAAGU (1. X. – 3. XII. 1993.)

Društvo bibliofila u Nizozemskoj (Het Nederlands Genootschap van Bibliofielen) priredilo je u Kraljevskoj biblioteci u Haagu izložbu knjiga iz zbirki svojih članova, koja je trajala od 1. listopada do 3. prosinca 1993. Izložba je bila vrlo posjećena i u nizozemskom tisku obilato prikazana. *Katalog*, objavljen u dvije tisuće primjeraka, rasprodan je već u listopadu.

Među stosedamdeset knjiga bile su izložene dvije glagoljicom tiskane: *Katekizam* iz 1561. i *Nauk karstjanski kratak* iz 1628. godine. Obje su glagoljske knjige vlasništvo bibliofila ing. Ive Dubravčića, koji živi u Delftu u Nizozemskoj i član je nizozemskoga bibliofilskoga društva. *Katekizam* je u *Katalogu* izložbe opisan pod brojem 67, a *Nauk karstjanski* pod br. 68 (str. 58-59). Mali Lutetrov glagoljski *Katekizam* od kojega je sačuvan samo prvi sveščić, trebala je biti prva knjiga objavljena u hrvatskoj protestantskoj tiskari u Urachu kod Tübingena. Sačuvani prvi sveščić sadrži i njemački predgovor koji se pripisuje

»grofu« Pavlu Skaliću (Scalichius), kojega Franjo Bučar, pisac *Povijesti hrvatske protestantske književnosti* (Zagreb 1910.), naziva »poznatim naučenjačkim i protestantskim pustolovom«. Tiskani primjerak prvoga sveščića *Katekizma* sa svojim predgovorom Skalić je uspio poslati kralju Maksimilijanu, što se može vidjeti u Ungnadovu pismu kralju Maksimilijanu, koje je napisao 12. travnja 1561. iz Uracha. Ungnad piše: »Konačno Vašem Veličanstvu javljam i to, da sam čuo da je grof Skalić (Scalichius) već prije poslao početak i prvi arak *Katekizma*. Kako je on tamo, u odsutnosti Trubara i bez njegova znanja i dopuštenja, sastavio posebni njemački predgovor, ja sam to dao izostaviti i ispraviti, jer je, bez razloga i što se ne pristoji, isticao koliko sam ja kod toga poduzeća zaslužio. Jer ako sam i ja što od svoga imetka žrtvovao, to je po milosti Božjoj, pa ću i nadalje rado činiti.«

Zbog toga predgovora – kako I. Dubravčić piše u katalogu izložbe – prvi otisnuti sveščići *Katekizma* bili su uni-

šteni i sve do sada se samo nagađalo oko toga što je predgovor mogao sadržavati. Dvadesetak sačuvanih primjeraka većega Lutherova *Katekizma* (primjerak u Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci u Zagrebu dar je književnika i hrvatskoga bana Ivana Mažuranića) sadrže ispravljen njemački predgovor u kojem se više ne spominju Ungnadove zasluge.

Vlasnik fragmenta glagoljskoga *Katekizma* iz 1561. godine ing. Ivo Dubravčić napominje da je Mirko Rupel znao za fragment, jer je u knjizi: *Nove najdbe naših protestantik XVI. stoljetja* (Ljubljana 1954.), napisao pod br. 39: »*Glag. Katechismus 1561.* Drobec tega katekizma, ki obsega samo prvo polo, pa ji manjka še list A IV, je v privatni lasti dr. Scherrerja, ravnatelja knjižnice Tehniške visoke šole v Curihu. Zvezan (broširan) je skupaj s prvo polo cir. Katekismusa.« Dubravčićev (ili kako on kaže: delftski) fragment uvezan je s fragmentom (prvi sveščić) ćirilskog *Katekizma*, nedostaje mu list A IV, a ex libris glasi: *Bibliothecarū Paul Scherrer-Bylund.* To znači da su fragmenti nekoć bili vlasništvo P. Scherrera.

Nauk karstjanski prva je glagoljska knjiga objavljena u Propagandinoj tiskari

u Rimu. Katalog haaške izložbe sadrži i kratku povijest hrvatskih tiskara u Urachu i Rimu koju je napisao I. Dubravčić i upozorio na to da su glagoljska slova lijevana u Nürnbergu poslužila u Urachu za širenje protestantizma, a u Rimu sedamdesetak godina kasnije – za širenje rimokatolicizma. Tu je činjenicu posebno istakla gđa Koosje Sierman u osvrtu na izložbu u Haagu. U kulturnoj rubrici istaknutoga nizozemskoga dnevnika NRC-a izašao je 26. listopada njezin članak u kojem posvećuje veliku pažnju baš tim skromnim hrvatskim glagoljskim tiskotvorima.

Fragment glagoljskoga *Katekizma* iz 1561. godine koji danas posjeduje ing. Ivo Dubravčić jedinstveni je sačuvani primjerak maloga Lutherova *Katekizma* sa Skalićevim njemačkim predgovorom. Tako su Dubravčićeva uporna traganja za starom hrvatskom knjigom u svijetu dala dragocjene rezultate, među koje ide otkriće fragmenta glagoljskoga *Katekizma* iz 1561. sa spomenutim Skalićevim njemačkim predgovorom.

A. N.

INTERNATIONAL MEDIEVAL CONGRESS, LEEDS 4-7 JULY 1994.

Od 4. do 7. srpnja 1994. godine održan je Prvi međunarodni medievistički kongres u Velikoj Britaniji u glavnom gradu Yorkshira – Leedsu, u studentskom naselju Bodington Hall, udaljenom oko 6 km od središta grada.

Kongres je organizirao Međunarodni medievistički bibliografski centar (International Medieval Bibliography Unit) sveučilišta u Leedsu.

Zamisao organizatora bila je da na jednom mjestu okupi istraživače - medie-